

Konfigurazionalitateaz

(L. Marácz eta P. Muysken. *Configurationality. The Typology of Asymmetries*)

JON ORTIZ DE URBINA
Deustuko Unibertsitatea

Ezagunak diren ohizko arrazoi soziologikoengatik, ingelesa izan zen gramatika sortzailearen hasierako hogeitau urteetan zehar, Hizkuntzaren (=Gramatika Unibertsalaren, GÜren) egitura, hatsarri eta ezaugarriak ezagutzeko gehienbat (kasik soilik ere) aztertu zen hizkuntza. Datu murriztapen honek sortu ahal zituen liluren arriskua agerikoa izanagatik ere, bazegoen ikerbide honetatik lortutako emaitzak aintzakotzat hartzeko justifikazio teorikoa: hizkuntza bakoitzaren gramatika GÜren nolabaiteko isladapena den neurrian, behin abstrakzio maila egokian ikertzen hasiz gero, ingelesean aurkituriko hatsarriak beste edozein hizkuntzatan ere aurkitutakoen antzekoak izango liriteke. Koska, noski, «abstrakzio maila egokian» datza, eta, orain atzera begira ikus dezakegunez, garai hartakoa ez zen gertatu hain maila egokia. Justifikazio teoriko honen ahulezia praktikoak gramatika sortzailearen harrez gerozko garapenean dauka erakusgarri ezin hobea. 1980 inguruan hizkuntza erromantzeak ikertzen hasi zirenean, hizkuntzen artean litezkeen ezberdintasunen auziak bereganatu zuen gunea sasoi hartan jaiotzeko zorian zegoen gramatika honen eredu berria, Hatsarri eta Parametroen Teorian. Izan ere, teoria berriaren eskuliburuan, Chomskyren (1981) *Lectures on Government and Binding*, italiara eta ingelesaren arteko alderaketatik nabarmendu ziren parametroak dira nagusi: «pro-drop» parametroa batez ere, azpikotasun teoriaren (*bounding theory*) parametroak ahaztu gabe. Liburu honen bidez hedatu zen hizkuntzalarari gehien artean italiara baino askoz exotikoago eta ohi ez bezalakoak ziren zenbait hizkuntza azaltzeko K. Halek proposatzen zuen beste parametro bat ere, warlpiriera (orduan «walbiri») eta antzekoen berri ematen zuen konfigurazionalitatearen parametroa, hain zuzen ere. Geroago ikusiko dugunez, parametro honen inguruko auziak nahiko garrantzizkoak izan badira GÜren eraketari buruzko eztabaida teorikoan, ez dute inportantzia txikiagorik izan euskal hizkuntzalaritza sortzailearen mundu mugatuan. Batetik, gai hau zeukatelako aztergai Parametro-eta-Hatsarri teoriaren barruan euskarari buruz egin ziren ikerketa lan askok (Azkarate et al. (1982a,b), Ortiz de Urbina (1983) eta Rebuschi (1985), (1986), adibidez, besteren artean). Izan ere, beharbada hauxe izan liteke euskal hizkuntzalaritzan teoria honen barruan egin den lehenengo eztabaida handia. Bestaldetik, eta aurreko puntuaren ondorioz, euskararen datuak momentuko teori garapenerako interesgarriak izateagatik, haiei buruzko aipamenak hasi ziren agertzen kanpoko hizkuntzalararien artikuluetan, ordutik hona areagotu den plazaratze apal antzeko zerbait hasiz.

Aurreko gutzia argi eta garbi ikus daiteke duela gutxi argitaratu den liburu batean, L. Maráczek eta P. Muyskenek prestatu duten *Configurationality. The Typology of*

Asymmetries (Foris, Dordrecht 1989, hemendik aurrerantzean CTA) izeneko artikulu bilduman. Konfigurazionalitatearen auzi teorikoak ikutzeaz gain, daukan interesa hizkuntza ezberdin kopurutik datorkio: euskarari buruzko hiru artikularekin hasita, chotawera, finlandiera, georgiera, alemaniera, gooniyandiera, hungariera, jakaltekera, japoniera, koreera, navajoera eta, nola ez, warlpiriera bera ere arakutzen dira. Teoria mailan eta baita euskararen deskribapenaren mailan ere auzia zertan den ikusteko abagadune ederra eskeintzen digu, beraz. Zeregin honetan abiatzeko, 1. atalean hizkuntza «ezkonfigurazionalen» ezaugarriei gainbegirada eman ondoren, 2.ean proposatu diren parametroaren formulazio batzuk aurkeztuko ditut, liburu honetako ekarpenak haien artean kokatuz eta dauzkaten arazo eta alde onak azpimarratuz. Amaitzeko, 3. atalean euskarari buruzko artikuluak arakatuko ditut.

1. Ezaugarriak

Hasiera batean, Hale (1981) eta aurreko lanetan ikusten den bezala, hizkuntza askoren hitz ordena askea hartzen zen ezkonfigurazionaltasunaren ezaugarri nagusitzat. Ingelesaren hitz ordena finkoa zuzenean lortzen zen egitura erregelen bidez, subjetu eta predikatuen arteko ohizko etena aldi berean sortzen zelarrik:

- (1) P → IS AS
AS → A IS

Italiera eta gaztelaniaren hitz ordena apur bat askeago bada ere, (beste prozesu ezagunen artean, subjetuak bietan atzera daitezkeelako), badirudi (1)eko oinarritzko egituraren «gainean» egindako aldaketak direla. Hizkuntza askok (euskarak berak, askoren ustez), guztiarekin ere, ordenamendu ahalmen ugariagoak daukate, litezkeen permutazio guztiak onartzen baitira. Horrelakoetan, badirudi ordena bat oinarritzkotzat hartu beharrean, egokiago dela ordena guztiz askea dela proposatzea. Hau da, ingelese eta euskararen arteko diferentzia, (1)ek eratzen duen oinarritzko egitura alda dezaketen erregela kopuru ezberdina izan beharrean, bestelakoa izango litzateke, kualitativoa. Kualitate ezberdintasuna nabariago da hizkuntza batzuetan onargarria den beste fenomeno batean: osagai sintaktiko baten barruko elementuak barreiatu ager daitezke perpausean zehar, elkarren arteko aldekotasunik gabe. M. Laughrenek honelako adibideak eskeintzen ditu bere artikuluan, warlpirieratik hartuak:

- (2) a. Kuyu marlu-rna pakarnu
animalia-A kanguru-A-LAG hil nuen
Kanguru bat hil nuen
b. kuyu-rna marlu pakarnu

rna laguntzailea [*kuyu marlu*] osagai absolutiboaren bi elementuen artean kokatu da (2b)n. Honelako kasuak ezagunak dira beste hizkuntzetan (zentu askotan hurbil daukagun latinez, esate baterako). (2)ko fenomenoa egitura finko baten gainean aplikatzen diren are erregela gehiagoren bitartez deskriba badaiteke ere, datuen pean antzematen dena estali besterik ez genuke egingo, hots, ordena askatasuna.

Antza denez, ordena askatasuna hizkuntzen morfologiaren «aberastasunarekin» batera areagotzen da: ingelesez bizpahiru kasu morfologiko besterik ez badaude, euskaraz, aldiz, hamasei edo aurki ditzakegu. Intuitiboki, Gramatika Funtzioak (GF-ak) markatzean kokatuko litzateke bi alderdi hauen arteko lotura. Perpaus bateko argumentoen GFa kasu marken bidez berreskura daitezkeen informazioa da euskara bezalako hizkuntza batean; ez, horratik, ingelesez. Honetan subjetu edo objektu izatearen informazioa aditzaren «aurretik» edo «atzetik» egotetik letorke, osagaien arteko ordena erla-

zioetatik. Beraz, oraindik ere intuizioaren mailan, morfologiak GFen eskuratze prozesuan ematen ez duena, ordenak lortzen du edo, hobeki esan, hitz ordenan isladatzen diren osagaien arteko erlazio hierarkikoez, konfigurazioez. Berritri ere, (2)ko ezjarraikotasunak erakusten digu hiru alderdi hauen (ordena-konfigurazioak, GF eta morfologia) arteko lotura estua, aurkitzen den hizkuntzetan normalean sintagmaren barruko osagai guztiek hartzen baitute kasu marka, ez euskaraz bezala azkeneko osagaiak.¹

Intuizio hauen arauera, hizkuntzak konfiguraziodunak («konfigurazionalak») edo konfiguraziogabeak («ezkonfigurazionalak») izan litezke. Konfiguraziogabeko hizkuntzen ezaugarri batzuk goian aipatutakoak izango lirateke: hitz ordena askea, osagai ezjarraikoak, eta morfologia «aberatsa». Hauetatik aparte, beste batzuk ere gaineratzen dira askotan, hala nola izenordain espletiborik eza, IS-mugimendurik eza, pro-drop hizkuntzak izatea, etab. Ez dago guztiz argi zeintzuk diren gutxienezkoak eta zeintzuk beharrezkoak hizkuntza baten (ez)konfigurazionaltasunaz erabakitzeo. Garrantzizkoa da ohartzea etiketa hauek batzutan erabilera deskriptibo eta aurreteorikoa dutela, sailkapen orokor eta holistiko baten kategoriak balira bezala. Tipologia sortzaile baten etiketak izatera igarotzeko parametro eta hatsarrien teoriaren barruan, bi hizkuntza moten arteko ezberdintasunak sortzen dituen parametro zehatza formulatu behar da. Hurrengo atalean proposatu diren formulazio batzuk aurkeztuko ditut, CTA-rako ekarpenez baliatuz.

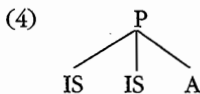
2. Parametroak

2.1 Hale (1981)

Hizkuntza batzuen hitz ordena askatasuna ezaugarri nagusitzat hartuz, Halek (1981) haren inguruan eraiki zuen parametro honen lehenengo formulazioa. Garaiko perpaus egitura erregelen orde z funtsean hitz kate sinplea sortzen zuen honako erregela izango luke warlpieriak, eta, hedaduraz, beste hizkuntza ezkonfigurazionalak:

$$(3) A \rightarrow \dots H^* \dots \text{ (*=ordena errelebantea)}$$

Erregelaren arauera, adierazpideak (A, hau da, edozein multzo sintaktiko) ordenarik gabeko hitz kateak dira. Horrela sorturiko adierazpenen alderik ohargarriena, eta ondorio gehien dauzkana, konfigurazio eza da: hitz kate baten elementu guztiak maila berean daude, (3)k ez baitu azpikaterik sortzen. Ez da erraz jakiten zer-nolako aurrean enpirikoak egiten dituen (3) bezalako arau batek, arrazoi ximple bategatik: aurrean teoria baten hipotesi ezberdinen arteko erlazioetatik ateratzen dira, eta (3) edo X-marraren arauera egindako birformulazioa, ez da erraz kokatzen Gobernamentu eta Uztardura teoriaren barruan. Izan ere, badirudi (3) bateraezina dela teoria honen hipotesi eta oinarritzko hatsarriekin. Esate baterako, perpausak azpimultzorik ez badute, subjeto eta objektu ISak maila berean egongo lirateke, (4)n bezala:

(1) McGregoren artikulua deskribatzen duen hizkuntzan, Australiako gooniyandiera, posible da kasumaka sintagmaren barruko osagaien batek eramatea, ez azkenak ezinbestean, edo bat baino gehiagok (normalean bik). Ezjarraikotasuna ere posible da. Autoreak ez du aipatzen orduan osagai guztiek hartu behar duten kasu marka, baina hala gertatzen da bere adibideetan:

(i) nganyi-ngga jawangari-0 nyaglooni nyamani-0
 ni-E kanguru-A lantzaztatu handi-A
 Kanguru handia lantzaztatu nuen

Aldaketa sintaktiko hauek funtzio pragmatikoa izaten dute. Iruzkin bera egiten du Laughrenek warlpieriarri buruz.

Nola definitu gramatika funtzioak (4)ean? Chomskyren gramatikaren oinarritzko ha-tsarriaren arauera, GFak eratorriak dira, sintaxi egiturak sortzen dituen erlazio ezberdi-nen ondorea, inolaz ez teoriaren hastapenak. Baina (4)eko ISk erlazio berean daude perpausaren beste osagaiekin, ordena axolagabea bada behintzat. Bestalde, badirudi GFak hizkuntza ezkonfigurazioan ere badirela: latinez, adibidez, behar-beharrez-koak dira kasu ezarketarako behintzat, IS batek nominatiboa eta besteak akusatiboa har dezaten. Noski, litekeena da kasuak itsu-mustuka ezartzea, baina honek arazoa har-rantzago eraman besterik ez du egiten: kasuak ez lirateke ezertatik eratorriko, hots, hastapenak izango lirateke, GUaren oinarritzko hiztegia, ez egituratik datozen ondore-ak. Hauxe da Chomskyren (1981) analisiaren arazoa ere: honek dioenez (5) bezalako erregela izango lukete hizkuntzok:

(5) Hartu GFa

Baina «hartutakoa» ez bada ezertatik eratorzen, hastapeneko ezaugarria da. Beraz, hitz ordenaz gain, ez zegoen behar bezain argi zer nolako sistemaren egitura erregela zen (3). Erregela honen gainean eraiki zera (ez)konfigurazionalitatearen hipotesi go-gorra izango litzateke, egitura laua bakarrik suposatzen zuena. Alde honetatik, antze-koa da CTAn Haiderrek bere artikuluan (« θ -tracking Systems. Evidence from German») eskeintzen duen formulazioa. Haiderren ustez, GFak ez dira egituratik eratorzen hiz-kuntza hauetan: identifikazio morfologikoaz eskuratuko lirateke. Hiztegitik errepresen-tazio sintaktikoetara heltzeko, sistema bi izango genituzke: egiturazkoa (GFak egitura-ren bidez eskuratzen dituen) eta morfologikoa (GFak kasu marken bidez eskuratzen dituen). Baina honek berriro arazoa aurrera eramaten du bakarrik: ez du zehazten nondik eta nola datorren subjeto eta objektuei ezartzen zaien kasua. Bestalde, Haleren (1981) proposamenaren arazo bera du Haiderrenak: ikusiko dugunez, hizkuntzak mo-ta batekoak ala besteak diren, lauak ala konfiguraziodunak, egiturazkoak ala morfo-logikoak, ez ditugu azalduko bitartean dauden hizkuntzak, eta, hurrengo atalean ikusi-ko dugunez, honelakoak dira gehienak, guztiak ez badira.

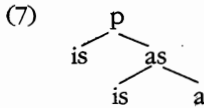
2.2 Hale (1983) eta Mohanan (1983)

1983 urte inguruan sistema osoaren irudi orokorrago bat hasi zen osatzen, parame-tro berri baten finkapenarekin: Hale (1983) eta Mohanan (1983) artikuluetakoa. Hitz ordena bazen aurreko teoriaren ezaugarririk funtsezkoena, bigarren maila batera iga-rotzen da, eta kategoria ixilen (pleonastikoak eta pro txikia, esate baterako) ezak har-tzen du lehentasuna. Sintaxi egitura (4) bezalakoa bada, laua, ez da «egongunerik» izango. Espero genukeen elementuren bat ez ba da azaleratzen, ez legoke bere orde-zko leku hutsik, ez baitago sor dezakeen erlaziorik. Dagoen erlazio bakarra kateena da: aldekotasuna, baina ingelesaren alderantziz, ordena axolagabea bada, ezin daiteke inolako egongunerik definitu, «lehenengo» eta «azkenekoa» ez bada, noski. Honek azalduko luke pleonastikoen eza. (6)ko ingelesezko *it* elementuak subjetuaren egon-gunea betetzen du, egongune hori badelako:

- (6) a. it rains
       (berak) euria ari du
       b. eman diot

Bestalde, euskarazko esapidea elementu batek osatzen du: aditzak. Egiturak finka-turiko subjeto eta objektu «egongunerik» ez dagoenez, elementu hauek agerikoak ez di-renean ez guke egongune hauek betetzen dituen ixilpeko kategoriarik (pro txikirik). Hala ere (6b) ahoskatzen duen euskal hitzunik badaki subjeto bat dagoela, ematen

duena, baita emana den objektu bat ere. Ezagupen hau hitz katearen ageriko egituraren markatzen ez bada ere, beste egitura batean marka liteke, hots, aditzen argumentu egitura isladatzen duen batean, subjektu eta objektuak ezberdintzen dituen egitura bera, Lexiko Egitura (LE). Lehen esan bezala, bereizketa hau ezinbestekoa da hizkuntza konfiguraziorik gabean ere, kasu ezarketa (biak ezberdintzen dituen prozesu bat) ohi bezala azalduko bada. LEa «konfigurazionala» izango litzateke hizkuntza guztietan, subjektu eta objektu ISak ezberdintzeko moduko konfigurazioak behintzat badauzkala. Normalean ematen den egitura (7) da, hizkuntza konfigurazionalen egituraren antzekoa (CTAren argitaratzaileen artikuluan bezala, hizki txikiez baliatzen naiz LEaren adabegiak beste-lako egituretakoetatik ezberdintzearen):

Hizkuntza egitura maila honez gain, beste egitura maila ezberdin bat izango genuke, aurreko hitz katea, Haleren «phrase structure» maila, hemen «hitz egitura» (HE) deituko duguna. Esan bezala, hau hutsunerik gabeko hitz (edo sintagma) katea lau izango genuke, konfiguraziorik gabea.

Parametroa LE eta HE arteko erlazio ezberdinetan kokatzen dute Hale eta Mohanak. Semantikaren arloan badirudi kanpoko eta barruko argumentoen arteko diferentzia GUak emana dagoela, eta harekin batera subjektu eta objektuaren arteko ezberdintasunaren oinarria. Chomskyren teoriaren Isladapen Hatsarriaren (IH) arauera, aditzaren argumentu guztiak errepresentazio maila guztietan izan behar dute isladapen bat. IHa aplikagarria bada LE eta hiztegiaren arteko erlazioan, hizkuntza guztiak izango dute LE konfigurazioduna, aditzaren argumentu guztiak markatzen dituen, nahiz eta ahoskatu gabe gelditu gero. Eman dezagun orain IHa LE eta HE mailen artean ere ezartzen dela: orduan LEko argumentoak HEan ere aurkituko genituzke, nahiz eta ahoskatu ez, eta baita LEko konfigurazioak ere. Hizkuntza konfigurazionala izango litzateke mota honetakoa beraz. Bestalde, IHa ez balitz aplikagarria LE eta HE artean, ahoskatu gabeko argumentuek ez lukete inolako isladapenik, inolako egongunerik HEan, eta LEko egitura asimetricoak ere faltako lirateke: hizkuntza ezkonfigurazional bat, hain zuzen ere.

Argi dago hipotesi osatuagoa izatean auresan gehiago dauzkala parametroaren adierazpen honek hasierakoak baino. Gaurregun (ez)konfigurazionalitateari buruzko ikerketa gehiena ikuspegi honetatik, edo antzekoetatik egiten da, CTAk ongi erakusten duenez. Baina aztertu baino lehenago, proposatu den beste parametro bat aurkeztu nahi nuke, eragin handia izan duelako eta CTAn bertan lekua aurkitzen duelako: Jelinek-en (1984) proposamena, hain zuzen, hasieran warlpiriaren analisirako formulatu eta CTAn choctawerara aplikatzen dena.

2.3 Jelinek (1984)

Jelineken hurbilketa berezia ondo agertzen da bere CTArako lanean, «The Case Split in Choctaw» izeneko artikuluan. Warlpiriaren analisirako ireki zuen ildotik jarraituz, hizkuntza muskogear hau aztertzen du oraingoan. Bere hipotesiaren gunean den intuizioaren arauera, hizkuntza ezkonfigurazionalen ezaugarri nagusia anitz pertsonetik aditz markapen sistema da, «komuntadura» aberatsa. Morfologiaren aldetik loturik dauden «komuntadura» elementu hauek (afixuak edo «hizkiak») ingelesa bezalako hizkuntzen IS askeen ezaugarri batzuk erakusten dituzte: batetik beharrezkoak izatea, eta bestetik ordena finkoa izatea. Beraz, warlpiriera edo choctawera bezalako

hizkuntzetan ez komunztadura markak baizik aditzaren benetako argumentoak direla proposatzea izango litzateke hurrengo urratsa, eta hauxe da Jelineken analisiaren intuizioa.² Argumentoak hauexek badira, ager daitezkeen izen sintagmak adjuntuak izango lirateke, dagozkien hizkiekin kasu marken bidez lotuak. Adjuntuak diren heinean ez da inolaz ere arraroa ordena finkorik ez izatea. Euskarazko (8) esaldian, esate baterako, *-t* afixu edo hizkia izango litzateke subjeto argumentuari dagozkion bakarrik θ -erro-la gauzatzen duen elementua, ez *nik*:

(8) *nik d-a-ki-t*

Honelako hizkuntzetan kasu ezarketa ez litzateke, ohizkoetan bezala, egituratik deribatutako ezaugarria izango, ezin izan ere. Bere eginkizuna bestelakoa da, hots, IS adjuntua hizki argumentuarekin lotzea. Kasua sintaxi konfigurazioaren isladapen soila ez bada, bestelako, eta gainerako, garrantzia hartzen du, askotan informazio tematikoa adierazteko erabilia baita. Ez da harrizkoa, honen ondorioz, kasu ezarpen sistema konplexuak (ergatiboa, aktiboa, etab.) honelakoxe hizkuntzetan aurkitzea maizenik.

Goian aipatutako bi ezaugarriez gain (hizkien beharrezkotasuna versus ISen aukezakotasuna, alde batetik, eta IS-adjuntuen arteko ordena erlazio eza, bestetik), Jelineken analisiak hizkuntza ezkonfigurazionalen beste berezitasun nabari baten berri ematen du. Izenordain pleonastiko askeen eza bide beretik eratoritzen da. Ingelesezt argumentuak IS askeak badira, pleonastiko betegarria (9ii)ko *it* izenordain askea izango da. Bestalde, euskarak ez luke honen beharrik: argumentuak hizki lotuak direnez, subjeto betegarria ere ohizko hizki lotua izango da, *d-* hain zuzen ere:

- (9) i. *Euria ari d-u*
ii. *It rains*

Analisi honek inflexio aberatseko hizkuntzen beste berezitasun bat azaltzen du, ISen eta aditzaren barruko markapen sistemen arteko banan banako egokitasunaren falta. Euskarak berak badu korrespondentzia falta honen kasu mugatu bat, iragan eta alegiazko forma batzuetan IS ergatibo bati kasu marka absolutibo bat baitagokio:

- (10) *Ni-k ikusi n-u-en*
-E 1A-

«Split» edo erdibiketa hauek ezagunak dira, eta warlpirierak berak ematen digu honen adibide nabaria, ezaguna denez, IS askeek sistema ergatiboa jarraitzen dutelako, «komunztadura» hizkiek sistema absolutiboa jarraitzen duten arren. Harrigarria litzateke hau azken hauek benetako komunztadura elementuak balira, komunztadura faltagatik hain zuzen ere, bi sistemak ez baitatoz bat. Ulergarriagoa da, bestalde, hizkiak benetako argumentuak badira eta ISak errol tematikoaren arauera markaturiko adjuntuak.

Jelinekek bere artikuluaen parte handi bat erabiltzen du choctaweraren «split» sistema aztertzeko. Choctaweran aditzek subjeto, objektu (zuzen eta zeharkako) eta benefaktiboekiko «komunztadura» markak daukate. Subjetoari dagokiona nominatibo, akusatibo edo datiboa izan daiteke, agente, paziente edo jasale bezala daukan errol tematikoaren arauera. IS askeek, bestalde, balore bitako markapen sistema daukate, nominatiboa ala zeharkakoa. Markapen erdibiketa honek harrigarria dirudi Jelineken beraren hipotesien arauera, hizkiek informazio tematikoa eta ISek gramatika funtzioa markatzen dutela ematen du eta, hau da, warlpirieraren alderantzizko kasua. Halarik ere, Jelinekek erakusten du nola gramatika funtzioa erraz eskura daitezkeen hizkietatik

(2) Jelinekek ez du aipatzen denboragabeko perpausen egoera. Normalean horrelakoetan ez da hizkirik azaltzen, baina, hala ere, ISek perpaus denboradunetan daukaten berezitasun berberak erakusten dituzte hemen ere.

(hizki nominatibo bat badago hauxe da subjetoa; bestela aditzaren ezkerretara dagoena). Nominatibo/zeharkako sistema bikoitza, bestalde, loturik dago, funtzionalki eta morfologikoki, ISak eta hizkien arteko erreferentzia kidetasunaren presentzia edo eza markatzeko erabiltzen diren elementuekin (erreferentzia aldaketak erakustekoak, «switch reference» markak).³

Jelineken hurbilketan, parametroa aditz hizkien argumentutasunean datza. Baina hizki beharrezko hauek badira argumentuak, orduan IHa ezarri egiten da HE mailan ere, maila honetan ere aurkitu behar baititugu aditz egitura tematikoa gauzaten duten argumentuak. Hipotesi honek Haleren hurbilketaren aurrean daukan abantaila IHa bezalako oinarritzko hatsarria parametratu gabe mantentzea da. Orduan hizkuntzen arteko litezkeen ezberdintasunak ez dira nahi baino gehiago ugaltzen. Konfigurazionaltasunarekiko lotura hortik ere letorke: aditz hizkiak argumentuak badira, ez dago subjeto (IS,PJ) bezala ezagut dezakegun elementurik eta, beraz, konfigurazio gabeko egitura izango genuke.⁴ Honek suposatzen du, berriro ere, subjeto/objeto asimetriak ezin direla HE mailan tratatu eta maila ezberdin batean, agian LEan, eman behar dela haien berri. Jelineken hurbilketak ez du, beraz, zuzenik ikutzen auziaren guneko arazo bezala sortzen ari dena: maila hauen izaera eta erakar dezakeen ebidentzia askea.

Jelineken hurbilketa aditzaren eraketa morfologikoaren gainean oinarritzen bada, ez du ematen argiegi azaltzen duenik morfologia eta sintaxiaren arteko erlazioa. Hone-lako teoria zehatzik gabe, arazoak sortzen dira morfologiaren bihurriak kontutan hartzen badira. Akats hau nabaria da, esate baterako, Boeder-ren Georgierari buruzko artikulua («Verbal Person Marking, Noun Phrase and Word Order in Georgian») datuetan. Honetan asimetrien auzia ez da zuzenean eztabaidatzen: georgierak Haleren arauerako «ezaugarri» ezkonfigurazionalak izan arren (ohizkoak, hitz ordena askea, ize-nordain ixilak, kasu sistema aberatsa (7 kasutakoa) eta hain ohizkoa ez dena, adieraz-pide ezjarraikoak), subjeto/objeto asimetriak ere badaudela aipatzen da (koordinaketa, bihurkari formazioan, kontrol egituretan, izen inkorporazio edo bereganatzean eta abar). Boederren ustez georgieraren sistema bateragarria litzateke Jelineken analisiarekin, eta baditu hizki-argumentudun hizkuntzen ezaugarriak, batez ere «case split» edo kasu erdibiketa fenomenoak. Ezaguna denez, georgieraren kasu sistema argatiboa da (baina ikus Harris (1981)) aoristoan, baina ergatibotasun hau nominal askeen kasu marketan bakarrik markatzen da, aditz hizkiek beste tenpusetan jarraitzen den sistema nominatibo/akusatibo bera isladatzen baitute. Egilea, haatik, ez da saiatzeko simetria eta asimetria hauen iturburua eta errepresentazio maila zehazten. Bestalde, Jelineken parametroaren barruan, eta Boederrek berak deskribatzen duenagatik, badirudi ez dela egokia georgiera hizki-argumentu hizkuntza normaltzat hartzea, aditz marka sistema

(3) Erreferentzia aldaketa ohizko sistemetan, bi marka ezberdinek markatzen dute esaldi (edo bestelako unitate sintaktiko) baten subjetoa berdina ala ezberdina den beste perpausenarekin. Ketxueraz denborazko perpausetan, esate baterako, *-qti* atzizkiak menpekoaren subjetoa eta nagusiarena ezberdinak direla adierazten du; bien arteko berdintasuna *-spa* atzizkiak markatzen du:

- (i) Mikhu-spa-qa   llauk'a-saq
       jan-SPA-mintzag. lan egin-1.fut
       (Nik) jan ondoren egingo dut lan
- (ii) Mikhu-qti-yki-qa   llauk'a-sun
       jan-QTI-2sg.-mintzag. lan egin-1.pl.fut
       Zuk jan ondoren egingo dugu lan

Choctawaren IS askeen markak aditzaren hizki-argumentu subjetoarekiko berdintasuna ala berdintasun eza adieraziko lukete.

(4) Noski, japoniera konfiguraziogabea bada bestelako jatorritik letorkioke izaera hori, komuntzadura sistema urri eta eskas xamarra baitauka. Bestalde, Bakerren morfologia eta sintaxiaren arteko loturari buruzko intuizioa oker ez badabil, hizkien ordena ezinbestean konfiguraziogabea ez den egitura sintaktiko batetik deriba daiteke. Ikusi, esate baterako, Laka (1988).

nahiko mugatua baita. Hau da, printzipioz subjeto eta objektuak marka badaitezke aditzaren barruan, gehienetan elementu bakar bat marka daiteke aditz erroaren aurrean. 1. eta 2. pertsonako markak aurrizkiak dira, erroaren aurrean jarriak, eta 3. pertsonakoa atzizkia da. 1,2/3 konbinazioetan marka bana agertzen da erroaurre eta erroatzeko egonguneetan, adibidean bezala:

- (10) g-cam-s
2-jan-3
jaten zaitu

Baina 1/2 konbinazioetan marka bi izango genituzke erroaurrean, eta normalean hau zilegi ez denez, subjeto marka ez da agertuko:

- (11) *v-g-cam = g-cam
1-2-jan 2-jan
jaten zaitut jaten zaitut

Ohargarria da ezin dela esan (11)n *v* morfema $\emptyset$ hutsezko marka batez gauzatzen denik, horrela $\emptyset$ markak berak argumentutasuna mantenduz. Arrazoiak georgieraz beste $\emptyset$ markak ere badirela da, eta hauek agerikoak balira bezala portatzen dira dagokigun aldetik: «zero behaves like a real affix and prevents other markers from filling the same position» (166. or.). Parametroak behin finkatzen badira (argumentoak zein hizkiak ala izenak), badirudi hemen ezin dela aldeaz aurretik finkatu, paradigmaren forma batetik bestera izenen statusa aldatzen baita. Lehenago esan bezala, morfologia eta sintaxiaren arteko erlazioaren teoria zehatz baten faltan, morfologiaren honelako berezitasunak oztopo iturburu etengabeak dira hurbilketa honetarako, behin proposamenaren alde orokorretatik zehaztasunetara igaroaz gero.

2.4 Asimetriak eta mailak

Itzul gaitetzen berriz parametrorik hedatuenera, egitura sintaktiko bikoitza (LE eta HE) proposatzen duenera. CTAko Haleren artikulua, «On Nonconfigurational Structures» aurreko formulazioaren ildo beretik doa, zehaztasun berriak eskeintzen baditu ere. Gorago esan bezala, maila sintaktiko bi sortzen dira. Batak, LEa, aditza eta bere argumentuen arteko gramatika erlazioak isladatzen ditu errepresentazio hierarkiko baten bidez; besteak, HEak, egiturazko erlazioak finkatzen ditu, hitz ordena barne. Hizkuntza ezkonfigurazionalan aditzaren argumentu egituraren $\emptyset$ -errolak LEko sintagmetan zertzen, gauzatzen edo husten («discharge») dira. IHa LEan asetzen da eta ez da, beraz, HEan aplikagarri. Ondorioz, honetan ez da egongune hutsik suposatu behar. LEak identifikaturiko argumentuak HEko ageriko elementuekin lotzen dira, «resumption» erlazioaren bidez (Jelinekek argumentuak eta adjuntuak lotzeko erabiltzen duenaren antzerakoa). Hizkuntza konfigurazionalan, IHak aditzen argumentu egitura, LE eta HE lotzen ditu, eta azken bietako argumentuen artean identitatea izango dugu. Argi dago hemen Hale Jelineki hurbildu zaiola: HEko izen sintagmak argumentuak izango lirake hizkuntza konfigurazionalan eta, beraz, IHak kontrolatuak. Ezkonfigurazionalan, aldiz, adjuntuen antzekoak, LEko argumentuekin lotuak.

Lehenengo eta behin, ohargarria da formulazio honen fokusa HE mailako egongune hutsen eza dela, hasierako hitz ordena saihestuz. Ez zeharo baztertzerraino, noski. Ordena erlazioak HE mailan betetzekoak badira, askatasun gehiago espero dugu adjuntuetatik argumentuetatik baino, Jelineken formulazioan bezalaxe, baina ezerk ez du behartzen ordena finkoa ala askea izatera. Ordena bestelako hatsarriek beharko dute

arapetu. Ikerketa honetan zehar ordenari buruzko hasierako intuiziotik aldegitte nabaria gertatu da, beste erizpideak garatu ahala. Honela, navajoera, ordena finkoko hizkuntza, ezkonfigurazionaltzat hartzen du Halek, Choek CTAn nahiko ordena askea erakusten duen koreera konfigurazionaltzat hartzen duelarik. Era berean, gradazio handia dago bi polo hauen artean, eta Erdiko kasuen sailkapena, beste erizpideen arauera, kontrakorra da. Gaztelaniaz, Gili Gayaren (1961) arauera aditza azken posizioan daukaten perpaus iragankor baten aldaketak dira gaitzestekoak bakarrik, eta inork ez du honen konfigurazionaltasuna zalantzan jarri. Japonieraz, alderantziz, aditza azkenean gordetzen duten permutazio guztiak dira onargarriak, eta horixe izan zen Farmer (1984) ezkonfigurazionaltzat hartzera bultzatu zuena. Euskararen kasuan, esate baterako, hitz ordenagatik onartzen da Azkarate eta al. (1982a, b) artikuluetan konfiguraziorik gabetasuna; Ortiz de Urbinak (1986) eta Eguzkitzak (1986), geroago ikutuko ditudan erizpideei jarraituz, kontrako jarrera hartzen dute.

Nahiz eta formulazio honetan ezaugarri nagusia egongune eta kategoria ixilen presentzia izan, hizkuntza ikasten duen haurrak ezin du horri begira erabaki bere gramatika konfigurazionala denentz, ezaugarri hau beste parametro batek azaltzen baitu, prodrop izeneko parametroak, hain zuzen. Aditz baten argumentu bati dagokion izen sintagma bat ez bada agerian ikusten, ez dagoelako izan daiteke (hizkuntza konfiguraziorik gabea) edo pro txikiak gauzaten duelako (hizkuntza konfigurazioduna). Bi hautabideen artean aukeratzeko beste erizpidez baliatu behar da, eta argiena asimetriena da. Gorago esan bezala, HE ezkonfigurazionalen ezaugarria «lautasuna» da, subjeto eta objektuak erlazio hierarkiko ezberdinetan ezartzen dituen AS adabegi eza. Subjeto eta objektuak maila ezberdinetan mantentzen dituen hizkuntza konfiguraziodun batean, bien arteko k-komando erlazioak ezberdinak dira: subjetoak objektua k-komandatzan du, baina ez alderantziz. Orduan, k-komandoaren bidez azaldutako erlazioetan (uztardura eta gobernamentua bereziki) biek portaera ezberdinak izatea espero dugu. Alderantziz, biak maila berean baleude, portaera sintaktiko bera aurkitu beharko genuke, eta asimetria sintaktikorik ez. Beraz, subjeto eta objektuaren gramatikazko portaera simetrikoko ala asimetrikoa (AS adabegiaren existentzia) da ikerketa mota honen lehendabizikoa aztergaia.

Joera hau nabaria da CTako bi artikulutan batez ere: van Steenbergenen «Finnish: Configurational or not?» eta Haidarren « θ -tracking Systems: Evidence from German». Hizkuntza hauen egituraz erabakitzekeo fenomenoak tipikoak direnez, segituan zehazten ditut:

a) «Crossover» edo gurutzaketa fenomenoak, aldakien uztarduraren arloan ikusten diren asimetrien azterketa. Ikusi Eguzkitza eta Ortiz de Urbina (1987) fenomenoaren deskribapenerako eta euskararen azterketa baterako.

b) Izenordainen irakurketa erreferentziakidetasunezkoa. Fineraz, genitibo esapideek jabearekiko komunztadura marka daukate:

(12) hänen äiti-nsä
bere ama-3.

Izenordaina ixilpean gerta daiteke horrelakoetan (pro-drop kasu berezia), baina ondoko asimetriekin:

(13) a. Pekka: [pro: äitiänsä] rakastaa
ama-akus-3 maite
Pekkak (bere) ama maite du
b.*pro äitinsä rakastaa Pekka-a
-akus.
Bere amak Pakka maite du

Pro txiki hau objektu egongunearen barruan da onargarria: hau azal daiteke egitura konfigurazioduna badugu eta pro honek uztarturik egon behar badu.

c) Gainekotasuna («superiority»): perpaus berean galdetzaile bi daudenean, subjektu/objektu asimetriak ikusi daitezke askotan. Alderatu alde honetatik finera eta ingelesa alemanarekin:

- (14) a. *En tiedä mitä kuka näki
ez dakit zer nork ikusi
Ez dakit zer nork ikusi zuen
b. En tiedä kuka näki mitä
nork ikusi zer
Ez dakit zer nork ikusi zuen

- (15) a. *What did who see?
Zer ikusi zuen nork?
b. Who saw what?
Nork ikusi zuen zer?

- (16) a. Was hat wer behauptet?
Zer esan du nork?
b. Wer hat was behauptet?
Nork esan du zer?

(a) adibideetan objektua eraman da ESPEZera, subjektua in situ utzirik; (b) adibideetan alderantzizko egoera dugu.

d) [that-t] efektuak. Hizkuntza batzuetan asimetriak sortzen dira menpeko perpaus komplementatzailedunetatik galdetzaileak ateratzerakoan.

- (17) a. Kenet sinä luulet että Pekka näki?
nor zuk uste ezen Pekkak ikusi
Nor uste duzu ikusi duela Pekkak?
b. *Kuka sinä luulet että näki Pekan?
nork
Nork uste duzu ikusi duela Pekka?

Aurreko kasuan bezala, ECP hatsarriaren bidez azaltzen dira normalean asimetria hauek, baldin eta aditzak objektua gobernatzen badu eta ez subjektua.

e) Perpausetikako ateratzeak. Aurreko kasuan asimetria ateratako galdetzailearen GFari dagokio. Batzutan, ordea, galdetzailea ateratzen den perpausaren beraren subjektu eto objektu GFa da faktore nagusia. Objektu perpausetatik erraz ateratzen badira galdetzaileak, subjektu perpausetatik ateratzea nekezago gerta daiteke ingelesean alemanieran baino, Haiderren arauera azkenean aditzak subjektua ere gobernatzen duelako:

- (18) a. *Who would [to have dinner with t] please you more?
Norekin gustatuko litzazuke [t afaltzea] gehiago?
b. Mit wem würde [t in diesem Restaurant speisen zu dürfen] dich mehr freuen?

Aurrekoan bezala, gobernamentu diferentzietatik sortuko lirateke asimetria hauek.

f) Esaeren eraketa. AS-dun egituretan objektua lotuago dago aditzarekin subjektua baino; aditzak zuzenean ezartzen dio θ -errola objektuari eta zeharbidez subjektuari. Beraz, aditza gehi objektuaz osatutako esakerak aurkitzea espero dugu (*adarra jo, go-*

rriak ikusi, etab.) eta ez aditza eta subjetuaz osatutakoak (*deabruak eraman* (?) eta antzekoak). ASrik ez balego, aldiz, bietakoak antzeko kopuruetan aurkitzea espero genuke.⁵

Mota hauetako fenomenoak erabiltzen dira, beraz, argumentoen arteko (a)simetriak aurkitzeko, eta mota honetako fenomenoengatik agertzen da Ortiz de Urbina (1986) euskararen konfigurazionalitatearen alde. Noski, aurrekoak deskribapenak izan dira neurri handi batean, eta argudio sintaktiko bihurtzeko fenomenoaren atzetik dauden zehaztasun teknikoak eta hatsarri teorikoak arakatu behar dira, azaltzen dituen teoria orokorraren zati baitira. Nolanahi ere den, beude daudenean, erakusgarri gisa erabiliak.

Zoritzarrez, asimetrien presentzia erizpide fidagarria bazen Haleren (1981) formulazioan hizkuntza baten konfigurazionaltasunaz erabakitzeke, ez da hala gertatzen formulazio berrietan. LE maila «konfigurazioduna» daukan egitura bikoitza proposatzean, ezkonfigurazionaltasunaren hipotesia asko ahuldu da. Noski, hipotesi ahulagoa izateak ez du ezinbestean saihestekoa denik esan nahi, datuekiko egokitasuna baita hipotesien lehenengo mailako betebeharreko baldintza. Baina, kasu honetan, ene ustez ahu-lezia hau kaltegarria da oso.⁶ Parametro honen arazorik larriena, segituan erakutsiko denez, LE eta HE mailen funtzio eta ezaugarri formal zehatzen eza da. Zer-nolako ezaugarri formalak dauzka bakoitzak? Zer-nolako fenomenoetara heltzen da maila bakoitza? Zer-nolako erlazioa dago LE/HE eta Sakoneko-Egitura, Azaleko Egitura eta Forma Logikoa mailen artean? Ba al da alde zehatzetara edozein fenomeno maila batean ala bestean aztertu behar den jakiteko modu independienterik? Honelako galderak, oinarritzekoak ene ustez, ez dira behar beste ikutzen CTAn. Arazoaren larritasuna ez dator LE bezalako errepresentazio maila berria proposatetik, noski, zilegi baita guztiz ikerbide berriak urratzea. Baina aurreko galderak ez badira erantzuten sistema zirkularra, ez borobila, proposatzen dela dirudi. Asimetrien existentziaz gaineko ebidentzia aske-rik ez bada eskeintzen azalkizun dauden fenomenoei dagokien maila zein den jakiteko, LEa asimetria zaku hutsa bihurtu daiteke. Asimetria «the evidence in question» da, ikerketapeko ebidentzia bera, eta zoritzarrez hau da CTAn ildo honetatik doazen ekarpenek fenomeno bat LEan edo HEan kokatzeko ematen duten ebidentzia.

Arazo hau biziri nabaria da Keneseiren artikuluan, «On Pronominal Binding in Hungarian». Idazleak ikertzen duen gaia hungarieraren izenordain aldakien banaketa da. Fenomenoa ondo ezaguna da hizkuntzetan zehar: izenordainek aldaki irakurketa har dezakete baldin eta zenbatzaile baten pean badaude (menpekotasun hau k-komando edo besarkaduraren bidez uler daitekeelarik). Adibidez, (19)ko izenordainen (pro txikia edo *bere*) erreferentzia aldaki batena izan daiteke:

- (19) a. Ikasle guztiek uste dute pro klaseko hoberenak direla
 b. Ume bakoitzak uste du bere ama munduko pertsonarik politena dela

Daitekeen izenordainen irakurketa batean, ikasle bakoitzak uste du bere buruaz hoberena izatea, edo beraren amaz, eta ez besterenaz, politena izatea. Orduan izenordainaren erreferentzia «ikasle» edo «ume» taldeko osagai bakoitzaren arauera aldatuko da. In-

(5) Haleren (1981) eredutik erator liteke ezaugarri hau; ez, ordea, eredu berrietatik, LEa antzekoa baita hizkuntza guztietan. Honen arauera, badirudi esakeren arlo semantiko honetan asimetriarik erakusten ez duten hizkuntzak (ikus, esate baterako, Kiss (1987) hungarieraren kasurako) apika «ezkonfigurazionalgiak» direla.

(6) Bideabar, formulazio berrien arauera «konfiguraziodun/gabea» etiketak guztiz desegokiak dira, hizkuntza guztietan LEa «konfigurazionala» den heinean.

terpretazio hau zilegi izateko zenbatzaileak k-komandatu behar du izenordaina. (20)n, esate baterako, baldintza hori betetzen ez denez, *bere* izenordainaren erreferentzia ezin daiteke aldakorra izan:

(20)*/??Bere umeak uste du ama bakoitza munduko pertsonarik politena dela

Nola analizatu honelako erlazioak hungarieraz? Keneseik beste lanetan aurkeztu du hungarieraren egitura ezkonfigurazionala zer-nolakoa izan litekeen. Operatzaile logiko bat daukan esaldi batean honelako egitura izango genuke:

(21) TOPIKOAK   OPERATZAILEAK   ADITZA   BESTEAK
                   1   2   3   4

Operatzaileak aditzaren aurrean agertu beharko du, beste elementu guztien ordena askea delarik: operatzailearen aurrean ager daitezke, topikoak bezala, edo edozein ordenatan aditzaren atzean. Besarkadurari bagagozkio, 2. egonguneko elementuek beste guztien gaineko besarkadura dute, eta egongune bakoitzaren barruan besarkadura jarraiko ordena sekuentziazetik eratortzen da: ezkerrekoek eskubikoen gaineko besarkadura dute. Goazen harira berriro. Konfiguraziorik gabeko hizkuntza batean aurrekaritza («precedence») erlazioak dira funtsezkoak besarkadura definitzeko, k-komandokoak gabe, eta horren arauera, berez, subjeto/objetu asimetriarik ez legoke. Izenordainak aldaki bezala interpretatzeko prozesua HE egituran (egitura lauean) egiten bada, goian deskribaturiko aurrekaritza erlazioak hartu beharko lirarteke kontutan eta ez genuke subjeto/objetu asimetriarik aurkitzea espero.⁷

Hauxe da esapide posesiboetan ikusten dena. Hungarierazko esapide posesiboek honako egitura erakusten dute:

(22) [IS [I KMZ]]

Komuntadura marka jabeari (ISri) dagokio, eta agerikoa denez posible da ISren ordeztu pro txikia jartzea. Pro izenordainak aldaki irakurketa erakusten du operadore baten besarkadura pean dagoenean, ondoko adibideetan bezala:

- (23) a. Ki zavarta a proi fiât?
           nork   bere seme-3.-akus
           Nork molestatu zuen bere semea?
- b. Kiti   zavart a proi fia?
           nor-akus   seme-3.
           Nor molestatu zuen bere semeak?

Gurutzaketa ahula («weak crossover») egitura tipikoak izan arren, hizkuntza konfigurazionalan ez bezala, hungarieraz ez da horrelakoetan subjeto/objetu asimetriarik sortzen, bi esaldiak baitira onargarriak. Euskarazko itzulpenetan, ordea, (23b) askoz gogorragoa da dagokigun zentzuan ulertzen (23a) baino. Badirudi, orduan, hungarie-

(7) Egitura lauetan aurrekaritza erlazioa izango litzateke aplikagarri eta egokia; egitura konfiguraziodunetan, berriz, k-komandoa.

raren EH egitura lauaren aldeko ebidentziatzat hartu behar direla aurreko adibideak.⁸ Esapide posesiboak zenbatzaile bat daukanean aditzaren aurre-aurrean agertuko da, pro-ren erreferentziak ondoko adibideetan ikus daitekeen asimetria erakusten duela-rik:

- (24) a. Csak a pro: fiát láttá mindenki
 bak. seme-3.-akus ikusi guztiak-nom
 Guztiak ikusi zuten beren semea bakarrik
 b.*Csak a pro: fia láttot mindenkit
 seme-3.-nom guztiak-akus
 Bere semeak bakarrik ikusi zituen guztiak

Beraz, ondoko egoera izango genuke, funtzio gramatikalei doakienez:

- (25) SUBJ OBJ
 * pro zenbatzailea

[ald.]

zenbatzailea

pro
 [ald.]

Noski, hauxe da egitura konfigurazionalan ere ikusten dena, ASK subjeto eta objetuen artean sortzen duen asimetria. Lehenengoak bigarrena k-komandatzen du, baina ez alderantziz, eta Reinhardten arauera kasu honetan ere zenbatzaileak k-komandatu egin behar du izenordaina beronek aldaki irakurketa hartzeko. HE maila laua denez, asimetria honen berri eman dezakeen mailara jo behar du Keneseik azalpen bila, hots, LE mailara. Beraz, fenomeno beraren azalpena batzutan LEean eta bestetan HEan kokatu behar da. Hasieran, dauzkan ezaugarriengatik, fenomeno bat dela ematen duena maila ezberdinen bidez azaltzea guztiz zilegi izan arren, badirudi hemen batean ala bestean kokatzeko dagoen erizpide bakarra asimetrien presentzia dela, hau da, azaldu nahi duguna azken finean. Ez dago argi orduan zer-nolako ezaugarri eta propietate bereziak izan ditzakeen maila batek auzitan dagoenaz gain, eta horrelako ebidentzia askerik gabe ad hoc izateko arriskuan dago.

Beharbada CTAn honelako ebidentziaren bila ikerketa bideak apur bat urratzen dituen Ann Farmer da, «Configurationality and Anaphora - Evidence from English and

(8) Ohartzekoa da izenordain posesiboak gehien erabilitako elementuak izaten direla auzi honetaz arduratzen direnen artean. Gorago ikusi dugu antzeko argudioa van Steenbergenek finerari aplikatua, eta, CTAn barruan oraindik, Keneseiren artikulua gain besteetan erabiltzen dira antzeko fenomenoak: Rebuschiren artikuluan, eta Hoekstrarenean, «Anaphor Binding in Jalcatec».

Jakaltekarako jabetza adierazpideak hungarieraren antzekoak dira, ispilu imaginak egia esan:

- (i) [[KMZ I] IS]

Hemen ere, IS isilpekoa izan daiteke, hots, pro txikia. Baina, hirugarren pertsonako pro txiki hau anaforen antzera portatzen da, *naj* bezalako izenordain ageriko baten kontrara. Alde horretatik Axularren sistemarekin alderatzearen, pro=bere/naj=haren:

- (ii) xil naj [s-mam pro]
 ikusi berak 3-aita
 Berak bere aita ikusi zuen

- (iii) xil naj [smam naj]
 Berak haren aita ikusi zuen

Hemen ere, Hoekstrak erakusten duenez, pro-ren erreferentziak ez du subjeto/objeto asimetriarik isladatzen, baizik eta aurrekaritza ezberdintasuna: pro-ren aitzinkariak «aitzinean» egon behar du, konfiguraziorik gabeko egituretan espero genukeen bezala.

Japanese» artikuluan. Hitz ordena aldakorragatik konfiguraziogabeko hizkuntzat hartu zuen Farmerrek (1984) berak lehenago japonesa, Haleren hasierako proposamenen ildotik zihola. Saitok (1985) eta Hojik (1986) kontrako jarrera hartu zuten uztardura teoriaren argian sortzen diren asimetriengatik. Honelako datuen aurrean, eta proposamen berrien barruan, asimetriak beste maila batean koka daitezke, eta hau da Farmerrek egiten duena, LEaren kide estua den «Predicate Argument Structure» (PAS) mailan kokatzen dituenen. Baina bere artikulua interesatzen duen joera honen alde ematen dituen argudioetatik dator, uztardura honelako egitura batean hizkuntza guztietan formulatu behar dela frogatzen saiatzen baita. Argumentua ximplea da: ingelesezko hitz askotan *self* elementu anaforikoa aurkitzen da (*selfdestruction*, *selfpity*, etab.), adizetikako erroekin lotuta.⁹ Honelako hitzen eraketan *self* eta erroan dagoen aditzaren arteko erlazioa oso antzekoa da *himself* bezalako anafora sintaktikoarenekin. Biak aldi berean azaltzeko ohizko sintaxiaren aurreko maila batean oinarritu behar gara, bere PAS mailan agian. Uztardura maila horretan ezarri behar bada hizkuntzetan zehar, ulergarria da sintaxian ezberdinak diren hizkuntzak (ingeleza eta japonesa, esate baterako) antzekoak izatea uztardura fenomenoetan asimetriak erakusterakoan. PAS delako maila honen arazoak eta LEarenak parekoak badira ere, argudioaren orokortasuna, ingeleza bezalako hizkuntza konfiguraziodun baten datuekin egina izatea, interesgarria da.

Saito eta Hojiren azterbidea ezberdina da. Esan dudanez, ez da batere erraza ASak sortzen duen konfigurazioaren gainean finkaturiko GU teoria klasikoaren oinarritzko hipotesi eta hatsarriak ASrik gabeko egitura bati aplikatzen. Irekirik dagoen beste hautabidea, noski, AS mantentzea da, eta zailtasun hau ereduaren gabezia izan beharrean ASrik gabeko proposamenarena dela kontsideratzea, batez ere asimetriak askotan teoriak auresaten dituen esparruetan agertzen badira (uztardura, esaterako). Giltzezagarrria den hitz ordenaz ASDun eredu arduratzean, «scrambling» delakoaren berri Mugi- α erregela ezagunaren bidez eman zuen Saitok (1985). Ondo murriztutako eta ezaugarri formal ezaguneko eredu baten barruan ikertzean fenomeno honi buruzko auresanak argiak dira, eta ikerbide hau bestea bezain emankorra da, emankorragoa ez bada. Zorigaitzez CTAn ez da Saito edo Hojiren lanik agertzen, bai baina ibilbide orokor honetatik abiatzen diren artikulua, hau da, ASDun eredu ezagunaren barruan ezaugarri «ezkonfigurazionalen» berri ematen duten artikulua. Hitz ordena bera ere aztertzeko beste bide bat eskeintzen du Choek «Restructuring Parameters and Scrambling in Korean and Hungarian» lanean. Rizziren berregituraketa prozesuaren formulazio berezia eskeintzen du, Bakerren (1988) lanarekin zerkusi handia duena: buru elkartze edo amalgamazioaren antzeko aldaketa batek kategoriak berregituratzen ditu, egitura konfiguraziodun batetik «scrambling» zilegi egiten duen egitura lau batera irageneraz. Koreeran asimetriak ingelesez bezain nabariak direnez arlo jakinetan, FF mailan (forma fonetikoan) kokatu behar da prozesu hau.

Speasen «The Position of Navajo in the Configurationality Debate» argigarria da datu eta ikerbidearen aldetik. Gorago esan dudanez, Navajoerak hitz ordena finkoa dauka. Komunztadura aberats batek pro-drop edo izenordain ixil sistema zilegizatzen du, baina Platerok (1982) aztertu zuen murriztapen bitxi batekin: hirugarren pertsonako objektu marka duen aditzaren aurrean IS bat agertzen denetan objektutzat hartzen da beti, nahiz eta printzipioz subjektu edo objektuari zegokiokeen. Hartu orduan honelako esaldibat:

- (26) Ø [Adáádáá ashkii at'ééd yiyiiltsán-ée] yidoots-os
 Ø atzo mutil neska 3-3-ikus-erl 3-3-musu eman
 Mutilak atzo ikusi zuen neskari musu emango dio

(9) Elementu bihurtaria duten honelako hitz guti daude euskaraz; «burujabetasuna» neologismoa izan liteke kasu bat, «nor bere buruaren jabe izateko tasuna» bada horren esanahia. Emankorra den elementua, halaz ere, elkarkaria da, eta antzeko argudioa egin liteke «elkar-hizketa» bezalako hitzekin.

Aditzaren aurrean IS konplexu bat dago, «mutilak atzo ikusi zuen neska» esanahia-ekin. Aurreko murriztapena dela eta aditzaren objektuz hartu behar da IS hau. Hale ohartu zenez, Navajoera konfigurazioduna bada, subjeto egongunean ixilpean pro ize-nordaina dagoela esan behar da, egongune honen sustengarri. Baina esaldi horren irakurketa batean subjetoaren erreferentea IS konplexuaren barruan dagoen *ashkii* «mutil» izan daiteke, eta irakurketa honetan subjeto ixilak *ashkii* izena uztartzen du, Uztardura Teoriaren C hatsarria bortxatuz. Bestalde, hizkuntza konfiguraziogabea balitz, ez litzateke inolako subjeto egongune ixilik izango, ez eta, ondorioz, inolako hatsarraren bortxapenik. Speasen artikulua erakusten duenez, hala ere, egitura honen azalpen konfigurazionala eman daiteke behin fenomeno sakonkiago ikertu ondoren. Ohartu euskarazko itzulpena anbigua dela, erlatibozko esaldiaren jatorria *mutilak atzo neska ikusi zuen* ala *neskak atzo mutila ikusi zuen* izan daitezkelako. Hala ere, navajoeraz lehenengo interpretazioa onartzen da bakarrik. Irakurketa onargarriak soilik sortzen dira hutsarteak eta IS erreferentziakideak GF bera dutenean: subjeto hutsartearen erreferentea (mutilak musu eman) menpeko perpausaren subjetoa (mutilak neska ikusi, ez neskak mutila) izan daiteke, ez objektua. Paralelismo hau koordinaketan ikusten denaren antzekoa da. Esate baterako, hartu honelako esaldiak:

- (27) a. Jonek Mikel ikusi eta [Peru jo zuen Ø]
 b. Jon Mikel ikusi eta [Peru jotzen ari da Ø]

(27a)n bigarren multzoko hutsunea lehenengoaren subjetoari dagokio normalean, ez subjetoari. (27b)n, irakurketa asko dira onargarriak hemen, baina bigarren multzoan *Peru* subjetoa bada, orduan hutsarte lehenengo esaldiaren objektuarekin lotu daiteke bakarrik, eta, ostera, *Peru* objektua bada hutsarte lehenengo esaldiaren subjetoarekin lotuko da. Speasen analisia honelako paralelismoak aztertzeko Williamsek (1978) proposatu zuen Across-the-Board errepresentazioaz baliatzen da, aldakien agertzea murrizten duena. Analiaren gorabeherak albora utzirik, argigarria da nola GU teoriaren barruan ere lehenengo begirada batean konfiguraziogabetasunaren seinale bezala aztertut diren fenomenoaren analisi azalgarriak eman daitezkeen. Iruzkin bera da egokia auziaren iturburuan dagoen hizkuntza aztertzen duen Laughrenen lanerako 'The Configurationality Parameter and Warlpiri': asimetria eta simetriak azaleratu ondoren sakoneko eta azaleko egitura ASDun baten bidez azter daitezkeela frogatzen du egileak.

3. Euskararen (a)simetriak

3.1 B. Levin eta B. Oyharçabal

CTAko hiru artikuluk hartzen dute euskararen egitura aztergai, egileak B. Levin, B. Oyharçabal eta G. Rebuschi hizkuntzalari ezagunak direlarik. Hauetarik Oyharçabalenak, «Pro-drop and the Resumptive Pronoun Strategy in Basque», ez du konfigurazionalitatearen auzia ikutzen, nahiz eta argitaratzaileen arauera erlatibozko esaldien analisiak ondorio interesgarriak izan alde horretatik ere.

Erlatibozko esaldietan operatzaile isil batek uztartutako hutsunea izango genuke, aldaki bat, beraz. Komuntadurak hutsartearen edukia identifikatzen duenez pro-txikia izango da, izenordain-aldaki bat.¹⁰ Honako egitura izango genuke horrelakoetan:

- (28) [[pro: etorri den] Op_i] gizona_i

Hutsarte eta atzekariaren arteko erlazioa, LF¹ mailan egingo litzateke, Chomskyri (1982) jarraituz, operatzailea daukan esaldi «irekia» eta atzekaria elkartzen duen predi-

(10) Izenordain aldakiak dira, 'resumptive pronouns' direlakoak bezala.

kazio prozesu baten bidez.¹¹ Honek azaltzen du zergatik komunztadurak identifika ditzakeen kasuetan (subjetu eta objetuen kasuetan) ez dagoen oztoporik erlatiboak egiturak sortzeko. Beste kasuetan, adjuntu-hutsarteen kasuetan, pro txikirik ez dago, identifika lezakeen komunztadurarik ez baitago, eta nekezago eratzen dira erlatiboak (29) bezalako esaldietan:

(29) [Ø_i bizi naizen] Op_i] herritik joan nahi nuke

Ezaguna denez, hutsarteen eskuragarritasunaren arauera era daitezke erlatiboak esaldiak horrelakoetan, eskuragarritasuna modu ezberdinez lor daitekeelarik (hutsartea eta atzekariaren arteko kasu identitatearen bidez, edo, ximpleki, hutsartea aditzak subkategorizatuaz). (29)_n, esate baterako *bizi* aditzak normalean osagarri inesibo bat hartzen du eta esaldi honetako hutsunea erraz interpretatzen da aditz honen osagarri inesiboa balitz bezala. Sintaktikoki hutsartea aldaki normala izango litzateke hemen, ez izenordain-aldakia. Aipatutako faktoreak LF¹-ko predikazio prozesuarekin loturik dauden interpretapen estrategiak izango liriteke.

Ikusten denez, egileak ez du konfigurazionalitatearen auzia aipatu ere egiten, eta gure gaiarekiko lotura argitaratzaileen artikuluan egiten da. Haien ustez, Oyharçabalen datuek erakutsiko lukete euskarazko komunztadura markak ez direla, Jelineken sisteman, argumentalak, benetako komunztadura markak baizik. IS askeak izango liriteke argumentuak. Eskeintzen den arrazoa da euskarazko KMZ adabegiak isilpeko izenordainen edukia finkatzen duela. Lotura ez da inolaz ere argia, nireztat behintzat, ohizko suposaketan arauera pro-drop sistema guztietan isilpeko elementuen edukia komunztadura markek finkatzen baitute, eta sistema hauexek dira Jelinekek ikertzen dituenak.

Artikulu honek ez badu zuzenean konfigurazioen auzia ikertzen, Levinenak, «The Basque verbal inventory and configurationality» zeharbidez egiten du bakarrik. Artikularen gaia Perlmutterrek formulatu zuen aditz monadikoen erdibiketa da, ezakusatibo eta ezergatiboen artekoa. Artikularen zati handia euskal hizkuntzalaritzan hain garrantzizkoa izan den Levinen (1983) tesitik dator zuzenik. Levinek (1983) esan zuenez, argumentu absolutibo bakarra hartzen duten aditz guztiak (*izan* aditzak) ezakusatibok dira (sakonean objetudunak), ez, euskal gramatikan aspalditik deitu diren bezala, «iragangaitzak». Harrisek (1981) georgierarako egin zuen analisiarekin zerikusi handia daukan hipotesi honen ondorio bat da kasu absolutiboa sakoneko objetuei ezartzen zaiela (iragankorren objetuei eta ezakusatiboen argumentu bakarrari), ergatiboa sakoneko subjetei ezartzen zaien bitartean. Beraz, sakoneko mailan behintzat, banan-banako egokitasuna izango genuke kasua eta GF artean euskaraz ere. Aldeko ebidentzia aditz ezergatiboen erabilkuntzatik zetorren, hauek *edun laguntzailea hartzen baitute zuzenean (*diztiratu*, *irakin*, *kurritu*, etab.) edo EGIN perifrasiaren bidez (*lasterka egin*, *negar egin*, *diztira egin* bezalakoak, ekintza-aditz huts batekin eta ekintza mota zehazten duen «objetu» erreferentziagabe batekin osatuak). Azkenekoan argumentuak kasu ergatiboa hartzen du, eta azalean honelako egiturak iragankorren antzekoak dira.

Levin, bere artikuluan, hipotesi hau konfigurazioaren gaiarekin lotzen saiatzen da. Aditz monadikoak bi motakoak badira, behar-beharrezkoa da errepresentazio lexikala-

(11) Oyharçabalek Horvathen (1981) FOCUS analisia onartzen duenez, operatzailea KONP egongunera mugitzen da, eta erlatiboak galderetan nz-hitza FOCUS egongune berezira joango da:

(i) nork kantatzen dituen abestiak gustatzen zaizkizu?

Ortiz de Urbina (1989) Horvathen analisiaren arazoak aztertzen ditut, beste hizkuntzetan bezala nz-hitza KONPer (=ESPEZ) mugitzen direla mantenduz. (i) bezalako adibideetan operatzaile isilentzat beste «lurreragune» bat proposatzen da hor: INFLⁿ-rako adjunzioa. Posibilitate hau irekita dago operatzaile hauentzat (Chomskyk estipulazio huts ez baztertzen du nz-hitzentzat).

Euskal gramatikan beste kasu askotan bezala, gaitza da proposamen batzuk ebaluatzea, egitura askoren (i)ko perpaus erakarkerta egiturak adibidez) analisi azalgarrien faltagatik.

ren mailan ezberdintasun horren berri ematea. Bi aditz moten arteko diferentzia erraz atzeman daiteke Williamsen «barneko/kanpoko argumentu» hipotesiaren bidez. Errepresentazio hauek artikulatuagoak dira Stowellen (1981) θ -zerrenda lauek ametitzen zituztenak baino. Barneko argumentuei aditzak ezartzen die θ -errola zuzenean, kanpokoei, aldiz, ASak, hots, aditzak bere osagarriekin batera. Aditz ezakusatiboen argumentua barnekoa izango litzateke, eta ezergatiboena kanpoko. Barneko/kanpoko argumentuen arteko ezberdintasunak ASak syntaxian sortzen duen konfigurazioaren antzeko egitura sortzen du lexiko errepresentazioaren mailan. Honen ondorioz, hizkuntza guztietan, errepresentazio hauek Gramatika Unibertsalak emanak diren neurrian, maila lexikoak konfiguraziodunak direla suposatu beharko dugu. Levinen ustez hau bateragarria da Haleren proposamenekin, beronek esaten duenez LEa asimetrikoa baita hizkuntza guztietan. Ohartu, hala ere, barneko/kanpoko asimetria eta ASak sortzen duena ez direla berdintzekoak, errepresentazio maila ezberdinei baitagozkie. Levinen asimetria hiztegiari dagokio, baina Haleren LEa ez da maila lexikala, sintaktikoa baizik. Ezeren alde egotekotan, Levinen artikulua konfigurazioen eremua ohizko sakoneko egitura, azaleko egitura eta forma logikoetatik maila lexikora hedatzearen alde jokatu luke. Noski, hiztegia eta LEa artean Isladapen Hatsarria ezargarria bada, lehenengoaren asimetriak bigarreanean isladatuko liriteke, baina asimetria eta ASa berdintzea ez da inolaz ere ezinbestekoa. Levinen ebidentzia, beraz, bateragarria da analisi konfiguraziodun eta konfiguraziogabeekin.¹²

3.2 G. Rebuschi: asimetriak eta mailak euskaraz.

Rebuschiren artikulua da, eta ez da harritzekoa, euskararen konfigurazionalitatearen arazoari zuzenean aurre egiten dion bakarra. Rebuschik errol nagusia izan du eztabaida honetan, bere artikuluetan datu eta aztergai ugari bezain interesgarri eskeini baitizkigu. Bere argudioen laburpen eta zabalpen ederra ematen du «Is there a VP in Basque?» bere artikulua, eta interesgarria dirudi orain arte ikusi duguna kontutan harturik aztertzea.

3.2.1 Hitz ordena

Goian esan bezala, subjeto/objeto asimetriak gabe, hitz ordena datuak izaten ziren dagokigun arazoari buruzko ikerketaren hasierako fokoak, eta Rebuschik euskararen oinarritzko datuen deskribapenarekin hasten du bere artikulua. (30) bezalako perpaus bateko osagai guztien permutazioak dira onargarriak euskaraz:

(30) Peiok Miren ikusi du

Maiz askotan subjeto-objeto-aditza ordena oinarritzkotzat (markatugabetzat) hartu bada ere, datu hau ez litzateke, Rebuschiren ustez, hatsarri sintaktikoen ondorea izango, baizik eta (31)ko funtzio pragmatikoen isladapena:

(31) Ezaguna Berria Aditza+INFL

Informazioaren banaketa (31)ren arauera eratuko litzateke, osagai pragmatiko hauen gauzatze markatugabea (32)koa izango genukeelarik.¹³

(12) Marác eta Muyskenek diotenez, Levinen datuek euskararen sakoneko egitura konfigurazioduna dela frogatulo lukete. Hau egia badaiteke ere (asimetria lexikala eta AS adabegi sintaktikoaren arteko loturaren arauera), ez da oso erabilgarria dagokigun auzirako, ez baitago argi zer-nolako erlazioa dagoen ohizko mailak eta LE/HE artean.

(13) Rebuschik ez du aztertzen «subjeto» edo «objeto» etiketek teoria honetan izango luketen edukia, deribatiboa ala jatorrizkoa. Bestalde «informazio berria», «informazio ezaguna» nozioak ere nahiko irristakorrak dira.

- (32) Ezaguna $\longleftrightarrow$ Subjetua
 Berria $\longleftrightarrow$ Objektua

(32)k maila pragmatiko eta sintaktikoa elkartuko litzuke. (31) bada euskarazko SOA ordenaren markatugabetasuna azaltzen duena, halabehar hutsa izango litzateke euskarak SOA hizkuntzen ezaugarri tipologikoak erakustea are ezagun/berri nozio pragmatikoek zer ikusirik ez duten mailetan (esaterako *etxe*ko eta ez **ko-etxe*). Gobernamentu eta Uztardura eredian, euskarazko buruak eskumatara agertzen badira auresandako oinarritzko ordena, X-marra teoriaren formulazio gehienen arauera, SOA izango litzeteki, hain zuzen ere. X-marraren aldaeraren bat behar dugu «perpauzapeko» mailetako hitz ordena murriztapenak azaltzeko, *Rebuschiren artikulua* katearen ordeztelako katerik sor ez dezagun, ez baitirudi berritasunak edo aldezturik ezagutzak betebehar berezirik daukatenik maila horretan. Beraz, sintaxiaren barruan justifikaturik dauden hatsarriek oinarritzko hitz ordena zein den azal dezakete gainerakorik ordaindu beharrik gabe. Noski, ezin da ukatu maila pragmatiko bat dagoenik, eta sintaxiarekin loturik dagoela, baina, mailen autonomia onartuz gero, badirudi hemen pragmatikak ez duela azaltzen ohizko moduan ezin azal daitekeen alde sintaktikorik. Horrezaz gainera, azalpen sintaktikoak, SOA oinarritzkoa dela esatean, ondorio empiriko zehatzak dauzka, ordena horretatik desbideratzen dena prozesu sintaktiko ezberdinen bidez azaldu beharko baita, eragin pragmatikoa izango duten aldaketa sintaktikoen bidez (topikalizazioak, fokalizazioak, etab...).

(31)/(32)ko analisi pragmatikoak Ortiz de Urbinaren (1986) analisi sintaktikoarekiko dauzkan abantailak erakusteko, argudio batzuk ematen dizkigu Rebuschik. (31)k auresango luke NZ-hitzak eta fokoak Aditza+INFL multzoaren aurrean agertuko direla, baita aditza aurrean daukaten ordenak (AOS/ASO) «gutziz neutralak direla pragmatikaren ikuspuntutik (aditza interpretatzen dela orduan informazio elementurik inportanteena bezala)».¹⁴ Ohargarria da kontraesan nabaria agertzen dela argumentu honetan: nekez izan daitezke horrelako esaldiak pragmatikoki gutziz neutralak daukaten interpretazioan aditza bada osagairik prominenteena. Baina haxe da aipatutako analisi sintaktikoak auresaten duena. Analisi horretan operadoreak (fokoak barna) perpauzaren ezkerretara mugitzen dira, eta aditza bera ere fokalizatzen denean ezkerretara mugituko da. (31)k, bestalde, ez du honelako auresanik egiten, eta ez dago argi zergatik hartu behar duen aditzak enfasia. Beste elementuen fokalizazioan analisi sintaktikoak auresan berbera egiten du: operadore logikoak, isladapen nagusiak badira, perpauzaren ezkerrean dagoen ESPEZera mugitzen dira, eta aditzaren aurrean egon beharra aditzak operatzaileen eskumatara jartzeko joera orokorraren kasu normaltzat hartzen da (A2 fenomeno), beste hizkuntza askotan ikus daitekeenaren antzekoa. Ez dago argi non dagoen analisi pragmatiko eta aurreteorikoaren nagusitasuna.

Honezaz aparte, Rebuschik argudio bi eskeintzen ditu Ortiz de Urbinaren (1986) analisiaren kontra: a) ez omen du ezer esaten INFLⁿ edo P-ren barneko egituraz, eta b) badirudi ezin duela azaldu fokalizaziorik gabeko OSA ordena. Lehenengo puntuarekin hasteko, nik esango nuke justu kontrakoa dela kasua. Analisi pragmatikoak ez du ordenaz ezer garbirik esaten informazio berririk ez dagoenetan, edo elementu guztiak informazio berria direnetan, edo elementu bat baino gehiago ezagunak direnetan. Analisi sintaktikoak, ordea, auresan argiak egiten ditu: operadorerik ez badago SOA izango da ordena markatugabea, eta operadore bat dagoenean gutien markatutako ordena (33)koa izango da,

- (33) [OP A [...]]
 P

(14) .."absolutely neutral from the pragmatic viewpoint (the verb being then interpreted as the most significant piece of information)."

P-ko beste elementuak, Mugi- α -k ez baditu ikutzen (mintzagai bihurtzeko, edo astunak direlako eskumatara bidaltzeko etab.) oinarrizko egonguneetan egongo direlarik. Bigarren argudioaz ari bagara, analisi sintaktikoa ez dabil oker honetan ere: Rebuschik dioenaren kontra, edozein euskal gramatikak azaldu behar du zergatik OSA sekuentzia baten lehenengo interpretazioa mintzagaia/ galdegaia/aditza den. Intuizio hau argi dago, eta Euskaltzaindiaren (Eranskina I: 37) gramatikan bertan baieztatzen da: «...edozein euskalduni bigarren honek [*sagarra Piarresek jan du*] ... molde berezi batez joko dio belarria. Ez du nolana esaten ahalko, baina bakarrik *nor*k sintagma galdegai gisa dakarren inguru batean. Lehenbizikoa [*Piarresek sagarra jan du*] arruntagoa da, esan errazagoa, gisa batez. Azken hau beraz, ez markatutzat joko dugu eta bestea, markatutzat.» Rebuschik ez du OSA motako esaldi neutralen adibiderik ematen, baina baliteke bestelako hatsarrien bidez haien berri ematea: hasi berriak gara hitz ordenaren pean dauden mekanismoak ulertzen. Hala ere, argi dago OSA perpausen irakurketa «neutrala» arraroa (beraz «markatua») eta loitzen zaila dela analisi sintaktikoak aurrez aurre duen bezala. Aurrez aurre hauek posible dira analisi sintaktikoak ematen duen azalpen formal, esplizito eta zehatza dela medio; (31)ko analisi pragmatikoak, bere orokortasunean, ez du askotan aurrez aurre garbirik sortzen.

Badago egin beharreko irazkin zabalago bat. Argumentazio sintaktikoa, halabeharrez, teoria-barrukoa da, hipotesi ezagun batzuen barruan sortua. Ikuspuntu honetatik, zaila da (31)ko analisi ebaluatzen Gobernamentu eta Uztardura teoriaren inguruan (inguru urrun edo hurbilean) sortu den konfigurazionalitatearen auzian. (31)ko nozio pragmatikoek badute, duda izpirik gabe, balioa hizkuntzaren azterketan, baina nahiko arrotzak gertatzen dira teoria horrek ikertzen duen «gramatikaren» arlo askoz estuagoan. (31) zentzuz eztabaidatzeko, bestelako eztabaida zabalagoak suposatu behar dira alde aurretik, pragmatikaren errol eta statusaz, egitura sintaktikoaren errepresentazioaz, etab., urrunegi baitago eredu honetan auresuposatutako hipotesietatik. Hau ez da, inolaz ere, Rebuschiren artikularen arazo orokorra, baina nabaria da ordenari buruzko bere esanetan, baita *elkar* anaforari buruzko pasarte batzuetan ere. *Elkar* elementu anaforikoaren banaketak, askotan oharterazi denez, hurbiletik jarraitzen du hizkuntza konfiguraziodunetan anaforek erakusten dutena: onargarria da objektu funtzioan, subjektuak uztertuta, baina ez subjektu funtzioan. Banaketa honen azalpen posible batzuk daude, eta hauek lau aipatzen ditu Rebuschik:

- (34) a. Semantikoa: Egilea > Jasalea
 b. Erlazionala: Subjetua > Objektua
 c. Morfologikoa: (i) ERG > ABS
 (ii) NOM > AKUS
 d. Egiturazkoa: Uztardura teoriak, etab.

Rebuschik adierazten duenez, egiturazko azalpena beste litezkeen arteko bat besterik ez da, frogatu beharrekoa. Egia bada ere, ohartu, hipotesiz, hasierako hirurak harrezinezkoak direla GU teoriarekin, nik ikus dezakedanez, ez baitago eginkizun zuzenik «egilea» edo «jasalea» bezalako θ -errol substantiboentzako, ez eta GF edo kasuentzako, ezpada ere bere egiturazko konfigurazioetatik eratorzen diren neurrian. Hau ez da ereduaren gabezia, baizik eta azalgarri den bide bakarra delakoan hartutako azterbidea. Ikerketa programa honekin zabalik dagoen bide bakarra (34d) da, GUK proposatzen dituen errepresentazioen ezaugarriak begiratzen diena. Rebuschiren irazkina are harrigarriagoa da hauxe baita berak ere, ohi bezain ongi, artikularen gainerako ataletan egiten duena.

3.2.2 Osagaitasun probak.

Orain arte, AS adabegiak sortzen duen asimetriarik dagoen ikusteko erabiltzen diren proba batzuk aipatu ditugu (ikus 2.4 atala). Badago, haatik, AS adabegia oinarritzat hartzen duen beste proba motarik. Horrelako adabegirik bada egitura sintaktikoan, baliteke adabegi hori ikutzen duten prozesu edo erregela sintaktikoak identifikatzea: AS mugimendua, ezabaketa, izenordainketa, etab. Rebuschik azpimarratzen duenez, ez dago euskaraz AS bakarrik (subjetua gabe) jomuga bezala hartzen duen prozesurik. Berarekin bat nator, baina, esaten duenean «if this is not a direct argument against the existence of a VP in Basque, it at least shows that coordination data constitute no evidence in favour of its existence». Hau da, ezin da ebidentzia mota hau ASren alde erabili, ez eta zuzenean ASren kontra, Rebuschik egiten duen bezala. Bestela esanda, hoberean hau ebidentzia negatiboa izango litzateke, baina ebidentzia negatiboa ez da ezezko ebidentzia, eta ez da harriztekoa asimetria bila normalean beste eremuetara jotzea auzi honetan. Ebidentzia mota honen mugak argiro erakusten ditu Rebuschiren beraren artikuluak. Ingelesezt (35) perpausoko ASak a-tik d-rako aldaketak jasan ditza-ke (euskarazko itzulpenik ez dut ematen, ez dagoelako hain zuzen ere):

- (35) Peter says he has [drunk all the water]
 Peruk dio berak du edan dena ur
 Peruk dio berak ur osoa edan duela
- and he has
  - but he hasn't
  - and [drunk all the water] he has
  - and so he has

Euskaraz ez da AS adabegia ikutzen duen antzeko aldaketarik aurkitu, Rebuschik dioenez. Baina egoera berbera topatzen dugu eztabaidarik gabe konfigurazioduntzat hartu ohi den gaztelanian, euskaraz bezalaxe a-d. esaldien parekoak falta baitira hor ere. Zaila da, beraz, honelako ebidentziazko konfigurazionalitateari buruzko eritzi sendorik ateratzea.¹⁵

3.2.3 Kasu ezarketa

Egitura lauaren aldeko eta ASren aurkako ebidentzia positiboa eskeintzerakoan, aditzak kasua subjetuari ere ezartzen diolako argudioetara jotzen du egileak. Egitura konfiguraziodun batean sortzen den asimetria bat subjetuari eta objektuari kasua ezar diezaikekeen elementu ezberdinetatik dator. Objektua aditzak gobernatzeko du, eta kasu ezarketa gobernamentupean egiten denez, aditzak berak ezartzen dio kasua. Subjetua, ordea, INFL-ek gobernatzeko du eta INFL-ek (edo KMZ-ak) ezartzen dio kasua. Honen ondorioz, objektuek beti (perpaus denboradun zein denboragabeetan) har dezakete kasua aditzetik, baina subjeteuk perpaus denboradunetan bakarrik hartu ahaliko dute, perpaus denboragabeetan INFL ez baita kasu-azarlea. Printzipioz, orduan, perpaus denboragabeetan ezingo dugu ageriko subjeturik aurkitu, ageriko ISez kasua behar

(15) Osagaitasun probak gramatika sortzailearen hasieran gehien erabilitakoen artean bazeuden, zoritxarrez saihestuak izan dira neurri handi batean gaur eguneko ikerketan. Proba klasikoak guztiz ondo dabilta ingelesak bezala ordena murriztapen gogorak dauzkaten hizkuntzetan, baina ez dira hain gardenak gaztelaniaren antzeko hizkuntza malguagoetan. Esate baterako, Rebuschik aipatzen duen ondoko koordinaketa mota gaizta da adabegi koordinaketaren ikuspuntutik ulertzen:

(i) Hemos comido yo alubias y Pedro asado

Bidenabar, Rebuschik (i)en euskarazko bertsioaren berri emateko proposatzen duen analisia ez da (i)an aplikagarria, nahiz eta, ene irudiko behintzat, koordinaketa mota berberaren adibideak izan.

dutelako; beraz ixilpeko PRO aurkitzea espero genuke, irakurketa kontrolatu zein arbitrarioarekin.

Hala ere, dirudienez, ageriko subjetuak onargarriak dira euskarazko perpaus denboragabe mota guztietan, nominalizazioetan, partizipiozkoetan eta aditzoina dutenetan:

- (36) a. Guk [zuk/Ø lan hori egitea] erabaki dugu
 b. Peru [guk/Ø lana egin gabe] joan zen
 c. Etsaiak berriz itzul(*i) beldur da (Lafitte)

Egoera hau ulergarria liteke baldin eta suposatzen badugu a) euskal aditzek objetua eta subjettua gobernatzen dutela (beraz, ASrik ez legoke), eta b) euskal aditzek kasu bat baino gehiago ezar ditzaketela. Laburkiro esatearren, egoera hau ulergarria da euskarara konfiguraziogabea balitz.

(36a,b)ko egiturak, hegoaldeko euskalkietan onargarri diren bakarrak, aztertzen baditugu, egoera korapilotsuagoa dela ohartuko gara, korapiloak subjettuekin agertzen direla. Euskalki hauetan perpaus denboragabeetako subjettuek kasua har dezakete beste kasu marka agertzen denean perpaus denboragabe osoaren gramatika funtzioa nabarituaz, (36a)n atzizki absolutiboa, eta postposizioa (36b)n. Egoera hau ez da ezezaguna, eta, esate baterako, gaztelaniazko infinitiboen subjettuak ageriko ISak izan daitezke preposizio batekin infinitibo perpausa markatzen duenean:

- (37) a. Para tú decir eso...
 b. Al decir Jon aquello...

Perpaus osoa markatzen duen elementurik agertzen ez denean, *nahi/behar* osagarrietan edo hegoaldeko zehar galderetan bezala, ezin daiteke ageriko subjetturik onartu. Areago, nominalizazioei lotzen bagatzaizkie, badago Ortiz de Urbinak (1989) deskribatzen duen banaketa berezi bat. Subjektu egongunean hutsartea ageriko IS batekin ordezkatu daitekeenean, (36a,b)n bezala, lehenengoaren interpretazioa ez da PRO batena, Rebuschik dioen bezala, pro txikiarena baizik, erreferentzia askeko izenordaina, ez kontrolatua edo arbitrarioa, PRO-ri legokiokenez. Bakarrik ordezkatzeko ezinezkoa denean hartzen du hutsarteak PRO-ri dagokion interpretazioa, (38)n bezala:

- (38) [*nik/Ø lan egiteari] ekin zion

Datu hauen analisi zehatza bazterrerara utzirik, badirudi orokorrean subjettuei kasua ezartzen dieten mekanismoak ezberdinak, eta konplexuagoak, direla objetuei ezartzen dietenak baino; subjettu /objetu asimetriak oraindik ere irauten du.

Aditz erroa erabiltzen duten formei dagokienez, ez dut iparraldeko euskalkien egoera ondo ezagutzen, baina susmagarria da Rebuschik aurkeztzen dituen sei esaldietatik lau (agian bost) esangura modalekoak direla, euskalki horietan aditz erroa eskatzen duten laguntzaileekin adierazten diren motakoak. (36c)n, esate baterako **edin* laguntzailea izango genuke (*itzul daitezzen beldur*), eta ahalezko modalitatea nabaria da ematen duen beste adibide honetan ere:

- (39) Guk, aldiz, zer kanta? (=zer kanta dezakegu?)

Lafittek (1962) hauetako adibide batzuk «laburpenak» direla dio esplizitoki, eta haien statusa denboragabeko zehargalderetan agertzen den aditz erroarekin ezberdina izan liteke. Aditzek subjettua ere gobernatzen duteneko baieztapenaren aldeko «ebidentzia askeak» ez dirudi, beraz, hain garbia.

Argudio honekin erlazonaturik dagoen beste bat ematen du egileak, egitura pasiboan errotua. Ohizko analisi konfigurazionalan, morfologia pasiboak aditzak objektuari ezarriko liokeen kasua «irensten» du. Kasurik ez izatean, objektua subjeto egongunera mugitu behar da INFLEk ezartzen duen kasuaren bila. Euskal aditzek kasua bai objektuari bai eta subjetoari ezartzen badiete, orduan euskal morfologia pasiboak aditzak ezartzen duen edozein kasu irenstea espero genuke. Ondorioz, objektu edo subjeto logikoa mugi daiteke INFL-era kasu bila, (40)koak bezalako egitura pasibo edo «antipasiboak» lortuko ditugularik:

- (40) a. Eskutitzak [Peiok idatziak] dira/daude (pasiboa)
 b. Peio [eskutitzak idatzia] da/dago (antipasiboa)

Noski, argudio honen indarra honelako egituren analisi egokitasunetik dator. Ortiz de Urbina (prestatzen) analisia ezin dela mantendu erakusten saiatuko naiz, datu berberak (eta bestelakoak) azaltzen dituen analisi konfigurazional bat emanaz. Esaten dudana bezala mugimendurik ez badago, partizipiozko predikazioa baizik, datu hauek ez dira erabilgarriak dagokigun auzirako.

3.2.4 Anafarak eta izenordainak

Zenbait artikulutan, Rebuschi euskararen ezkonfigurazionalitatearen aldeko agertu da, argudioa posesibo neutral (*haren*) eta indartuen (*bere*) banaketan oinarriturik.¹⁶ Ezaguna denez, posesibo indartuak baldin eta aitzinkaria perpaus bereko ergatiboa, absolutiboa edo datiboa bada erabiltzen dira; bestela posesibo arrunta edo neutrala erabiltzen da. Eman dezagun posesibo neutralak pronominalak direla, indartuak anaforikoak diren bitartean. Orduan euskararen egitura laua, konfiguraziorik gabe bada, IS guztiek elkar k-komandatu dute, eta *bere* posesibo indartua onargarria izango litzateke subjeto baten barruan ere, objektu egongunean dagoen aitzinkariak k-komandatu baitu. Kontrara, euskararen egitura konfigurazionala balitz, subjeto funtzioko *bere* anafora ez litzateke onargarria izango, objektuak, ASren barruan egonik, ez bailuke k-komandatu, anafora *bere* gobernamentu esparruan uzartu gabe utzirik. Argi dagoenez, azkeneko auresan hau oker dabil;

- (41) ... erran zioten bere muthilek nabusiari (Ax. 79)
 (bere=nagusiarenak)

Beraz, *bere* anafora posesiboaren banaketa egitura konfiguraziorik gabe bakarrik auresango luke. Datu hauek argiak dira eta hemen egon da, ene ustez, analisi honen aldeko ebidentziarik pisuzkoena. Nolanahi ere, badaude datu hauek ikuspegi ezberdin batetik, konfigurazioak sintaxian ametitzen dituen ikuspegi batetik, ulertzeko bideak. Lehenengo eta behin, interesgarria da posesibo hauen aitzinkariak ergatibo, absolutibo eta datiboa izatea, hots, aditz komunztaduran markatzen direnak, hain zuzen ere. Datu hau kontutan harturik, pentsa genezake anafora hauek komunztadura bera hartzen dutela aitzinkarizat: INFL (KMZ) perpausaren burua denez, perpausaren barruko guztia dauka menpeko (k-komandatu). Komunztadura indizekidetasunaren bidez markatzen badugu, aurreko betebeharrak esango luke anafora hauek KMZ-ko indize bat izan behar dutela.¹⁷ Beraz, KMZ-rekin indizekidea den IS bat bakarrik izan daiteke anafora hauen aitzinkaria.

(16) Banaketa murriztua da gaur egun (behe-nafarroeraren azpieuskalki batzuetan aurkitzen da batez ere), baina hedatuagoa zen lehenago. Besteren artean, Axularrengan ikusten da banaketa hau argienik.

(17) Komunztadura «erlazioa» da, aditz forma denboragabeetan erlazio bera izango genuke argumentuak eta KMZ artean, isladapen morfologikorik ez izan arren. Beraz, ez da harritzekoa anafora hauen banaketa antzekoa izatea aditz forma guztietan.

Badago Rebuschik berak (agertzeko) aurkitu eta ikertu duen beste datu interesgarri bat, subjeto eta objektu posizioetako *bere* posesiboak elkarrengandik ezberdintzen dituen. Ohi bezala, datuen analisia iluna bada ere, interesgarria da antzaz subjeto eta objektuak berdintzen dituen paradigma honen barruan ere asimetriak azaleratzen direla konturatzeari. Ezberdintasunak «sloppy identity» datuekin sortzen dira. Alderatu ondoko esaldietako bigarren zatien interpretazioak:

(42) Jonek bere ama ikusi du, eta Peiok ere bai

(43) Bere semeak Jon ikusi du, eta Peio ere bai

(42)n bezala *bere* posesiboa objektuari atxikia dagoenean, bigarren parteko interpretazioan (*Peiok ere bere ama ikusi du*) *bere* aldakorra da: aldaki bati dagokion zentzua har dezake (beraz, *bere*=Peioren ama), edo lehenengo partean hartu duen erreferentzia gorde dezake (*berea*=Jonena). (43) bezalakoetan, berriz, erreferentziak alde zurrik emana izan behar du (*bere semeak Peio ere ikusi du*, *berea*=Jonena, ez Peioren). Orduan esparru horretan ere agertzen dira asimetriak, nahiz eta simetria aurkitzen deneko eremu tipikoa ere izan, 8. oharrean esan bezala¹⁸.

Anafora honen banaketak gure arazo nagusira garamatza. Badirudi *bere* anaforaren banaketa simetrikoa dela, «sloppy identity» kasuetatik kanpo behintzat, eta uztarduraren teoriaren barruan tratatzeko, euskararen egitura laua dela suposatu behar dugula. Baina, beste anaforei begiratuz gero asimetria arruntak aurkitzen ditugu: *elkar*, adibidez, euskara konfigurazioduna balitz espero genukeenaren arauera portatzen da. Fenomeno bera simetrikoa eta asimetrikoa denez, Rebuschik Haleren ildotik jotzen du eta *elkar* bezalako anaforak LE konfiguraziodunaren mailan azaltzen dira. Beraz, uztarduraren esparrua ohizkoa dela suposatzen da hasieran (HE?), eta behin *bere* anafora azaltzeko egitura laua behar dugula erakutsiz gero, euskararen konfiguraziogabetasunaren argudio bezala erabiltzen da. Bestalde, uztardura teoriaren oinarritzko kasuen berri emateko (*elkar* bezalako anafora argumentalak, litezkeen beste batzuk ahaztu gabe, hala nola *bata bestea*, *nor* (*nori berea da zuzenbidea*), *-na* banaketazkoa, eta, beharbada, *bere burua*) *bere* ez bezala, ez HE mailan, beste maila batean baizik, LEan hain zuzen, uztartu behar direla proposatzen da.¹⁹ Baina argumentazioa zirkularra da, lehen esan bezala, ez baitago argi zer nolako diferentziak dauden LE eta HE artean (a)simetriez gain, eta zer-nolako erizpideek bultzatzen gaituzten anafora bat maila batean ala bestean kokatzera, elkeretapeko fenomenotik aparte, (a)simetriez landa berriro.²⁰ Ikusi dugunez, euskarazko datuak, Rebuschik esaten duenaren kontra, subjeto/objeto oinarritzko asimetriaren aldekoak dira, eta osagaitasun proben ebidentzia ez da pisuzkoa. AS adabegiarena hipotesi heuristikoko hutsa balitz ere, EL/HE egitura bikoitzaren hipotesia baino azalgarriagoa dela dirudi.

(18) Ikusi Rebuschi (agertzeko) datuen eta berak erabiltzen dituen hipotesietatik deribatzen diren ondorioen berri izateko.

(19) Distributibo hartzen badugu, ohartu ondoko esaldietako asimetria:

(i) ??Neskame banak zerbitzatu zigan edaria

(ii) Neskameek edari bana zerbitzatu ziguten

Ignacio Bosqueri eskertzen diot oraindik egokiro ikertu gabe dauden distributiboen garrantziaz oharertzea.

(20) Rebuschik esaten duenez, *elkar* elementuak, *bere* benetako erreferentzia berdin delarik, singularreko hirugarren pertsona balitz bezala komunztatzen duelako datuak sintaxian erreferentziaren aldetik askea dela frogatuko luke, LE mailan aztertu beharko genukeen anafora bati dagokion bezala. Baina nekez esan daiteke datu hau bateraezina denik ohizko analisi konfigurazionalarekin, eta, gainera, ezin da beste espaside anaforikoetara hedatu

4. Konklusioa

Rebuschiren artikulua eta, orokorrean, CTA liburu osoa, konfigurazionalitatearen inguruan sortu diren arazoaren erakusgarri ona da. Hizkuntza mota berezi bat definitzeko ezaugarri ugari daude, agian ugariegi, azalduko dituzten parametroak ezaugarri nagusizat hartzen denaren arauera aldatzen baitira. Hasieratik, Haleren (1981) finkapenetik, egitura laua eta konfiguraziogabe baten inguruan eratu dira parametroak. Hipotesirik gogorrena, Halerena (1981), ezinmantenduzkoa da, bai teoriaren aldetik bai eta datuen aldetik ere, subjeto/objetu ezberdintasunak (asimetriak) hizkuntza guztietan aurkitzen baitira. Azkeneko finkapenetan hipotesi ahulagoak proposatu dira, asimetria eta simetriak egitura bikoitzen bidez azaltzen dituztenak. Baina egitura bikoitza azalgarria da bikoiztasun hori ad hoc ez den heinean, simetria eta asimetrien eremua erizpide askeak aurreratu badute, eta guti aurreratu da bide honetatik LE/HE egitura bikoitzeko ereduan.

CTAn liburuan, Hale-Mohananen formulazioaren ildotik doazen artikulua erakarriagoak dira zentzu batean Gobernamentu eta Uztardura teoria klasikoaren barruan egindako lanak baino, ezaugarri multzo bat parametro bakar baten bidez azaldu nahi dutelako. Beste lanetan, aldiz, Choerenean, adibidez, berezitasun konkretuak aztertzen dira, askotan elkarren arteko lotura parametrikorik eman gabe. Azken finean, hala ere, ez dago argi oraindik ere artikulua honen hasieran zehaztutako ezaugarri intuitiboak parametro bakar batetik deribatzen diren ala erlaziorik gabeko epifenomenoak diren. Arazoa bai enpirikoa bai eta teorikoa da, noski, eta CTAn emandako analisiek ez dute erantzun garbirik ematen bide batetik ala bestetik joan behar den erabakitzeko: hasierako ideia intuitiboak sustraitu gabe daude oraindik. Erantzun baino galdera gehiago sortzea, baina, kaltegarri izan beharrean aberasgarria da arlorako; CTAko ideien ugartasunak ongi erakusten duenez.

AIPAMENAK

- Azkarate M., D. Farwell, J. Ortiz de Urbina, and M. Saltarelli (1982a). "Word Order and Wh-movement in Basque", *NELS* 12, 36-48
- , (1982b). "Governed Anaphors in Basque" *BLS*, 8, 261-270
- Baker, M. (1988). *Incorporation: A Theory of Grammatical Function Changing*, Chicago, University of Chicago Press
- Chomsky, N. (1981). *Lectures on Government and Binding*, Dordrecht, Foris
- , (1982). *Some Concepts and Consequences of the Theory of Government and Binding*, Cambridge, The MIT Press
- Eguzkitza, A. (1986). *Topics in the Syntax of Basque and Romance*, Bloomington, Indiana University Linguistics Club
- , eta J. Ortiz de Urbina (1987). "Konfigurazioak euskaraz", P. Salaburu (arg.) *Euskal Morfosintaxia eta Fonologia. Eztabaida Gaiak* liburuan, Argitarapen Zerbitzua, Euskal Herriko Unibertsitatea, 129-156.
- Farmer, A. (1984). *Modularity in Syntax*, Cambridge, The MIT Press
- Gili Gaya, M. (1962). *Curso Superior de Sintaxis Española*, Barcelona, Bibliograf
- Hale, K. (1981). *On the Position of Warlpiri in a Typology of the Base*, Bloomington, Indiana University Linguistics Club
- , (1983). "Warlpiri and the Grammar of Non-Configurational Languages", *NLLT* 1, 5-47
- , (1986). "On nonconfigurational structures", *ASJU*, XX-2, 351-358.
- Harris, A. (1981). *Georgian Syntax. A Study in Relational Grammar*, Cambridge, Cambridge University Press.
- , 1986, "On nonconfigurational structures" *ASJU*, XX-2, 351-358.
- Hoji, H. (1986). *Logical Form Constraints and Configurational Structures*, University of Washington doktorego tesia
- Horvath, J. (1981). *Aspects of Hungarian Syntax and the Theory of Grammar*, UCLA doktorego tesia
- Jelinek, E. (1984). "Empty Categories, Case and Configurationality", *NLLT* 2, 39-76.
- Kiss, M. (1987). *Configurationality in Hungarian*, Dordrecht, Reidel.
- Lafitte, P. (1962). *Grammaire Basque (Navarro-labourdin littéraire)*, Donostia, Elkar.
- Laka, I. (1988). "Configurational Heads in Inflectional Morphology: the Structure of the Inflected Forms in Basque", *ASJU*, XXII-2, 343-365.
- Levin, B. (1983). *On the Nature of Ergativity*, MIT doktorego tesia
- Mohanan, K.P. (1983). "Lexical and Configurational Structure", *The Linguistic Review* 3.2, 113-141.
- Ortiz de Urbina, J. (1986). *Some Parameters in the Grammar of Basque*, University of Illinois doktorego tesia.
- , (1989). *Parameters in the Grammar of Basque*, Dordrecht, Foris.
- , (prestatzen). "Participial predication"
- Platero, P. (1982). "Missing Noun Phrases and Grammatical Relations in Navajo", *IJAL*, 48, 286-305.
- Rebuschi, G. (1985). "Théorie du liage et langues non-configurationnelles; quelques données du basque navarro-labourdin", *Euskera*, 30/2, 389-433.
- , (1986). "Pour una représentation syntaxique duale: Structure syntagmatique et structure lexical en Basque", *ASJU*, XX-3, 683-704.
- , (agertzeko). "Binding at LF vs. Obligatory (counter-) coindexation at S-s: a Case Study", *Memoriae L. Mitxelena Sacrum-en*, *ASJU* gehigarriak 14.
- Saito, M. (1985). *Subject-Object Asymmetries in Japanese and their Theoretical Implications*, MIT doktorego tesia
- Stowell, J. (1981). *Origins of Phrase Structure*, MIT doktorego tesia
- Williams, E. (1978). "Across-the-Board Rule Application", *LI* 9, 31-43.